

Biyosfer 4K

2026



KALKINMA
ATÖLYESİ

BEYŞEHİR GÖLÜ HAVZASI HARİTASI



Eşikteki Havza

Konya Kapalı Havzası, hidrolojik kapalılığı ve kendine özgü sosyo-ekolojik dinamikleriyle Türkiye'nin en kritik iç havzalarından birini oluşturur. Beyşehir Gölü ve çevresi bu sistem içinde, tarihsel olarak bitkisel üretim, hayvancılık ve balıkçılığa dayalı geçim kaynaklarıyla şekillenmiş; bölgenin kültürel ve ekolojik kimliğini yüzyıllar boyunca taşımış bir havzadır. Ne var ki yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren sulama politikalarındaki yapısal değişimler, yeraltı suyu çekiminin hızlanması, tarımsal alan genişlemesi ve iklim değişikliğinin kümülatif etkileri; havzanın hidrolojik dengesini, biyolojik çeşitliliğini ve sosyal dokusunu giderek artan bir baskı altına almıştır.

Bugün havza, ekolojik eşik henüz aşılmadığı ancak kritik biçimde yaklaşıldığı bir geçiş döneminde bulunuyor. Göl seviyelerindeki ölçülebilir gerileme, sazlık alanlarının daralması, balık varlığının azalması ve yeraltı su seviyesindeki düşüş; yalnızca ekolojik bozulmanın değil, bunlarla doğrudan ilişkili geçim güvencesi kayıplarının ve sosyal kırılganlığın da somut göstergeleridir. Basınçlı sulama sistemlerine geçiş bitkisel üretim su verimliliğini artırmış olmakla birlikte, bitkisel üretimdeki su kullanımı ile gölün ekolojik su ihtiyacı arasındaki yapısal rekabet çözümsüz kalmaya devam ediyor.

Bu koşullar, müdahale için hem bir gereklilik hem de bir fırsat penceresi olarak tanımlanabilir. Geri dönüşü olmayan ekolojik çöküş henüz gerçekleşmemiştir; doğal ve sosyal sistemlerin yeniden üretme kapasitesi hâlâ mevcuttur. Ancak bu kapasitenin kullanılabilmesi, yalnızca tek bir sektörü ya da sorun boyutunu hedef alan müdahalelerle değil; hidrolojik, ekolojik, ekonomik ve sosyal süreçleri birlikte ele alan bütünleşik bir dönüşüm çerçevesiyle mümkündür.



4 Kazanım ve Sosyo-Ekolojik Sistem Yaklaşımı

Biyosfer 4K Programı, Kalkınma Atölyesi Kooperatifi'nin uzun soluklu alan araştırmaları ve kırsal kalkınma deneyimini Commonland'ın "4 Kazanım" metodolojisiyle bütünleştiren on yıllık bir sosyo-ekolojik dönüşüm programıdır. Program, havzayı yalnızca bir müdahale alanı olarak değil; su, toprak, biyoçeşitlilik ve insan sistemlerinin birlikte işlediği dinamik bir sosyo-ekolojik bütün olarak konumlandırır.

4 Kazanım çerçevesi; ekolojik restorasyon ile sosyal dönüşümün birbirini zorunlu kıldığı ön kabulünden hareketle dört kazanım boyutunu eş zamanlı ve birbirini destekler biçimde ele alır.



İlhamın Dönüşü, yerel toplulukların doğayla olan psikolojik ve kültürel bağını yeniden tesis etmeyi; ortak anlam, aidiyet ve kolektif yönetim kapasitesini güçlendirmeyi hedefler. Bu boyut yalnızca bir sonuç değil, diğer üç kazanımın sürdürülebilirliğini mümkün kılan bir ön koşul olarak işlev görür.



Sosyal Kazanım, güven, kapsayıcılık, bilgi paylaşımı ve yerel yönetim kapasitesi üzerine kurulu dayanıklı topluluk yapılarının inşasını öngörür; bireyleri yalnızca program yararlanıcısı olarak değil, aktif bilgi üreticisi ve uygulayıcısı olarak konumlandırır.



Doğal Kazanım, toprak, su ve biyoçeşitlilik süreçlerinin havza ölçeğinde onarılmasını amaçlar.



Finansal Kazanım ise, doğa temelli üretim modelleri üzerine kurulu, hane ve işletme düzeyinde adil, sürdürülebilir ve ekosistem ile uyumlu bir ekonomik yapının tesis edilmesini hedefler.

Bu dört kazanımın eş zamanlı olarak olgunlaşması kapsayıcı ve çok aktörlü bir yönetim yapısının gelişmesiyle birlikte Beyşehir Gölü Havzasının "Yaşayan Biyosfer Laboratuvarı" olarak işlev görmesini sağlayacak; ekolojik restorasyon ile sosyal refahın birbirini pekiştirdiği döngüsel bir dönüşüm ekosistemi kuracaktır. Çerçeve, en az on yıllık ya da bir kuşaklık bir uygulama ufkunu zorunlu kılar.

2026: Ortak Değerlerin ve Ynn Tanımlanması

Programın ilk yılı olan 2026, sonraki dokuz yılın üzerine inşa edileceği bilgi, güven ve yönetişim altyapısının kurulduğu kurucu aşamayı temsil eder. Bu yılın temel işlevi sistemin tanımlanması ve haritalanmasına yönelik metodolojik omurgayı oluşturmaktır. Sosyo-ekolojik dinamiklerin haritalanması, aktörler arası gç ilişkilerinin görünür kılınması ve paydaşların ortak bir vizyon etrafında buluşturulması; dönüşümün hem meşruiyetini hem de etkinliğini belirleyecek temel süreçlerdir.

Havzadaki aktörlerin, güç ilişkilerinin ve karar alma süreçlerinin analiz edilmesi; sosyal ve ekolojik verilerin coğrafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılama yöntemleriyle bütünleştirilerek ortak bir bilgi altyapısına dönüştürülmesi öngörülmektedir. Bu altyapı aynı zamanda izleme ve değerlendirme sisteminin temelini oluşturacak; ilerleyen fazlarda üretilecek kanıt tabanının zeminini hazırlayacaktır.

Havzanın yapısal kırılganlıklarından biri olan kırsaldan kente göç olgusu, 2026 yılında derinlemesine irdelenecektir. Gençlerin havzadan ayrılmasına yol açaan sosyal, ekonomik ve meknsal koşulların araştırılması; bu örüntüyü dönüştürebilecek koşulların tasarlanması için kritik bir analitik zemin sunacaktır.

Kalıcı dönüşümün yerel aktörlerin kolektif kapasitesiyle doğrudan ilişkili olduğu kabulünden hareketle 2026 yılında bölgedeki sivil toplum hareketiyle gençlik girişimleri ve topluluklarla düzenli istişare süreçleri başlatılacaktır. Yerelde oluşturulacak eylemlilik gruplarının rol, sorumluluk ve çalışma çerçevelerinin tanımlanması; güven temelli ve katılımcı bir yönetişim modelinin kurumsal temellerini atacaktır.

Toplulukların dönüşüm süreciyle kuracağı anlamlı bağın, yalnızca ekonomik ya da ekolojik argümanlarla değil; kültürel kimlik ve aidiyet duygusuyla da pekiştirilmesi gerekmektedir. Bu erevede Beyşehir Gölü çevresinde yüzyıllar boyunca birikmiş yaşam pratikleri, gl kültürü ve topluluk hafızası sistematik biçimde derlenecektir. Yerel aktörlerle birlikte yürütülecek sözlü tarih, anlatı derleme ve hikye yazımı çalışmaları, bölgenin tarihsel biriki-miyle geleceğe dönük dönüşüm vizyonunu buluşturan bir anlam köprüsü kuracaktır.

Son olarak, on yıllık vizyon için gerekli stratejik ve kurumsal zeminin güçlendirilmesi amacıyla kavramsal çerçevelere ilişkin teknik bilgi notları üretilecek, su yönetimi ve havza dinamikleri üzerine uzman-yerel aktör buluşmaları düzenlenecektir.



İletişim Bilgileri

S. Gökçe Okulu / Program Direktörü
info@ka.org.tr / gokce@ka.org.tr
+90 546 782 56 86
www.ka.org.tr



KALKINMA
ATÖLYESİ

Bilim, Kültür, Eğitim, Araştırma, Uygulama, Üretim ve İşletme Kooperatifi
Çankaya Mah. Üsküp Cad. No: 16/14 Çankaya - Ankara - Türkiye
+90 [553] 211 38 97



f @ kalkinmaatolyesi

in kalkinmatolyesi

@ info@ka.org.tr